

ANADİLİ JAPONCA VE İNGİLİZCE YETİŞKİN KONUŞURLARIN İKİNCİ DİL TÜRKÇE YETİŞKİN EDİNİMİNDE CANLILIK BİLGİSİNİN ÇALKALAMA ÖZELLİĞİNE ETKİSİ

Nilgün YAVUZ

Özet

Bu çalışmada ÖN dizilişi ve NÖ dizilişinin ikinci dil (D2) ediniminde farklılık olup olmadığı, canlılık bilgisinin etkisi araştırılmıştır. Çalışmada canlılık bilgisinin D2 çalkalama özelliğinin yetişkin edinimine etkisi incelenmiştir. Anadili (D1) çalkalama özelliği olan Japonca ile çalkalama özelliğinin sınırlı kullanıldığı İngilizce yetişkin konuşurların, D2 çalkalama özelliği olan Türkçeyi edinimleri incelenmiştir. Çalışmada kurallı ve çalkalanmış +canlı+canlı, +canlı-canlı, -canlı+canlı, -canlı-canlı özellikli tümcelerın edinimi incelenmiştir. Çalışmada çalkalama olgusunun edinimine canlılık bilgisinin etkisi araştırılırken, D1'in D2 edinimine etkisi de incelenmiştir. Ayrıca canlılık bilgisinin ediniminde kavrama ve üretim becerileri arasında başarı farkı olup olmadığı açıklanmıştır.

Anahtar Sözcükler: İkinci dil edinimi, çalkalama, canlılık bilgisi

THE EFFECT OF ANIMACY ON THE ACQUISITION OF SCRAMBLING ON LEARNING TURKISH AS A SECOND LANGUAGE BY ADULT NATIVE SPEAKERS OF JAPANESE AND ENGLISH

Abstract

In this study, it is analyzed that whether there is a difference between the acquisition of SO and OS word order and whether it is the effect of animacy or not. The animacy effect on L2 adult acquisition of scrambling is studied. The acquisition of scrambling property of Turkish L2 learners by adult native speakers of Japanese –in which there is scrambling property- and English –in which scrambling property is restricted-is studied. In the study, the canonical and the scrambled sentences that obtain two nouns, which are animate-animate, animate-inanimate, inanimate-animate, inanimate-inanimate featured, are studied. It is analyzed whether there is an acquisition difference between the canonical and the scrambled sentences and also between the animacy types. Studying the effect of animacy knowledge on the acquisition of scrambling property, the effect of L1 on L2 acquisition is analyzed. In addition, whether there is a success difference between the comprehension and production tests are compared.

Key words: Second language acquisition, animacy , scrambling

Giriş

Bu çalışmada canlılık bilgisinin, ikinci dilde (D2) yetişkinlerde çalkalama özelliğinin edinimine etkisi araştırılmıştır. Çalışmada anadili (D1) çalkalama özelliği olan Japonca ve çalkalama özelliği olmayan İngilizce konuşurların, D2 çalkalama özelliği olan Türkçeyi edinimleri, çalkalama özelliğinin D2 yetişkin ediniminde canlılık bilgisinin çalkalamanın edinimine etkisi, D1'in D2 edinimine etkisi araştırılmıştır. Çalışmada çalkalama özelliğinin genel özellikleri ve NÖ dizilişi, canlı-ilk (agent first strategy) eğilimi hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın yöntemi açıklanmış, uygulama hakkında bilgi verilmiş, bulgular yorumlanmıştır.

Çalkalama Olgusunun Genel Özellikleri

Çalkalama (scrambling) terimi ilk kez Ross (1967) tarafından kullanılmıştır. Ross, oynaklığı aynı tümce içinde bulunan iki kurucunun yeniden dizimine olanak sağlayan biçimsel bir kural olarak belirlemiştir. Kertens (1975), Haan (1979) ve Hoekstra (1984) zarfların tümce içinde belirli bir yerleri olduğu ve çalkalamanın zarfların soluna doğru bir hareket olduğunu söylemişlerdir.

1980'lerde Saito (1985,1989), Hoji (1985) Japoncada çalkalama özelliklerini incelemeye başlamışlardır. 1990'larda stilistik kullanımlarda sözdizimsel yapı incelenmiştir. Chomsky,(1995) Minimalist çözümlemelerde sözdizimsel yerleşmemeye, sondayla eşleşemeyen güçlü yorumlanamaz özellikler neden olduğunu iddia etmiştir. Oka, (1996), çalkalayan dillerin sözlükçede işlevsel güçlü yorumlanamaz özelliklerinin azaldığını belirtmiştir. Ishihara, (2001); Müler, (1999),çalkalamanın, anlambilimsel bağlamlardan ve bilgi yapısından oluştuğunu söylemişlerdir. Grewendorf, Sabel,(1999), çalkalama özelliğinin seçimlik olarak en geniş kategorinin taban (matrix) özelliğinde görüldüğünü (BelÖ, İ.Ö, TümÖ), özelliklerin dağıtımına kadar sondasıyla eşleşmesi gerektiğini, bu duruma XÖ'de açık taşıma dendiğini, çalkalama özelliğinde uyum yansımalarının başı olan hedefle sondanın eşleştiğini ifade etmişlerdir. Müler ve Sternefeld, (1993), konulaştırma ve ne taşımada dağıtımdan önce sondalarıyla eşleşen XÖ'nin güçlü özellikleri tarafından güdülendiğini iddia etmişlerdir. Kural (1992), çalkalamanın her zaman odağın üstünde yer alan bir konum olduğunu, çalkalanmış bir öncül odağın altındaki bir konumda yeniden kurulamadığını belirtmiştir. Saito (2003)'e göre, çalkalamanın dilsel birimlerin sözlüksel özelliklerinin taşıma işlemi içerisinde yorumlanmasıdır. Çalkalama, sözlüksel özelliklerin seçilmiş yorumları temeline dayanır. Çalkalanmış birimlerin her özelliği kopya zincirindeki seçildiği yerde yorumlanır. Seçilmemiş kopyalar silinir. Özelliğin bulunduğu konumda yorum korunur. Bu nedenle özelliklerin seçimi Ü/Ü konumları yerine Ü/Ü çalkalama etkisi oluşturur.

Sözcük dizilişi, pek çok dilde önemli oranda özgürdür. Bu olgu çalkalama terimi ile anlatılmaktadır. Türkçe, Japonca, Korece, Farsça, Hindi-Urdu, Macarca, Rusça, Lehçe, Çekçe, Fince, İskandinavca, Almanca, Hollandaca, İtalyanca, Yunanca vb. çalkalayan dillere örnek verilebilir.

Çalkalamanın hangi olgusal görünümü kapsadığı konusunda tam bir anlaşma bulunmasa da, genellikle sözcük dizilişindeki her türlü farklılık bu olgunun kapsamında görülmektedir.

Nesne Özne Dizilişi

Ad öbeklerinin (AÖ) durum ya da eylemdeki sayı gibi üye yapılarını belirleyici biçimbilimsel belirleyici almadığında, tümcedeki işlevleri belirsizlik yaratır. Tümcede rolü yapanın özne mi nesne mi olduğu belirsizleşir. Bu durum NÖ taban üretiminden türetilmiş ÖN yapılarında ve ÖN dizilişi yerine NÖ dizilişi kullanıldığında görülür.

Hemfort (1993), Almandada ÖN dizilişli tümcelerin NÖ dizilişine göre daha hızlı yargılandığını saptamıştır. Scheepers (1996), göz sıçramasıyla ilgili çalışmalarında okuma becerisinin Almandada ana tümcede ÖN dizilişinde NÖ dizilişine göre daha kısa sürdüğünü belirtmiştir. Weskott (2003), iki AÖ'li NÖ tümcelerinin daha uzun sürede okunduğunu saptamıştır. Bu sonuçlar ÖN dizilişinin daha fazla tercih edildiğini ve ikinci AÖ'nde belirleyici kullanılan NÖ dizilişinin belirsizlik yarattığını göstermiştir.

ERP çalışmalarında NÖ dizilişinde yeniden sözdizimsel çözümleme gerektirdiği için işlemlenin uzun sürdüğünü gösteren tanıtılar bulunmaktadır. Frish, Schlesewsky, Saddy ve Alpermann (2002), ERP'yi kullanarak iki AÖ'li tümceleri incelemişlerdir. Almandada NÖ dizilişli tümcelerde okuma hızı düşmüştür.

Hollandacayla ilgili çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Kaan (1997), ÖN dizilişinin NÖ dizilişindeki gibi belirsizlik yaratmadığı için daha kısa sürede okunduğu ve daha az hata yapıldığını saptamıştır. Frazier (1987), ilgi tümcecikleriyle ilgili çalışmasında da benzer sonuçlar elde etmiştir. Lamers (2001), Hollandacada ana tümceleri incelediğinde ERP deneyinde ikinci AÖ'deki durum belirleyicinin belirsizlik yarattığını saptamıştır.

Sekerina (1997, 2003) Rusça katılımcıların sadece eylemlerin değiştiği çeşitli tümceleri okuma hızlarını incelemiştir. Tüm katılımcılar Rusçada temel diziliş olan tek AÖ'nin eylem üzerinden çalkalandığı ÖEN dizilişli tümcelerde başarılı olmuşlardır. Ayrıca bu tümceleri daha hızlı okumuşlardır. Tüm katılımcılar özne baş tümcelerde nesne baş tümcelere göre daha başarılı olmuşlardır. Fedorenko ve Gibson (2004), Rusça ilgi tümceciklerinin okunma süreleriyle ilgili çalışmıştır. Nesne ilgi adlarının özne ilgi adlarından daha uzun sürede okunduğunu saptamıştır.

İngilizce için özne-nesne belirsizliği ilgi tümcecikleriyle sınırlıdır (Gibson, 1998; Gibson, Dosmet, Grodner, Watson ve Ko, 2005; Holmes, 1973; Holmes ve O'Reagon, 1981). Katılımcılar nesne ilgi tümceciklerinde belirsizlik olmadığı halde daha fazla zorlanmışlardır.

Bonkessel (2004), bu durumu yeniden gözden geçirme olarak yorumlamıştır. Durum tekrarı, okuyucunun sözdizimsel işlevi orijinal konumu için gözden geçirme gerektiğinde oluşur. Durum gözden geçirilince sözdizimsel yeniden çözümleme gerekmemektedir.

Schlesewsky, Fanselow, Kliegl ve Krems (2000), Almanca NÖ soru tümcelerinin okuma sürelerinin uzun olduğunu iddia etmiştir. Benzer sonuçları Fraizer ve Flores d'Arcais (1989), Kaan, (1997) de Hollandaca için tespit etmiştir. Aynı zamanda doğruluk oranları da ÖN dizilişine göre daha düşüktür. Başa konumlandırılmış ÖN ve NÖ dizilişi arasında belirgin bir farklılık gözlenmemiştir. Sadece tüm tümceler okuma süreleri NÖ dizilişinde daha uzun sürmüştür (Meng, 1998).

Meng ve Bader (2000) ve Schlesewsky (2000), katılımcıların dilbilgisel yargı testindeki hız sürelerini dikkate aldıklarında, ne-sorularında NÖ dizilişinde durum belirleyiciden daha fazla eylem uyumunun sorun yarattığını iddia etmişlerdir. Dilbilgisi dışı tümcelerde eylem uyumunun aynı durumla belirlendiği tümcelerle, eylemin farklı AÖ'leriyle belirlendiği tümceler karşılaştırıldığında durum ve eylem uyumu bilgisinin farklı işlem zorlukları içerdiğini belirtmişlerdir.

Canlılık Bilgisinin Çalkalama Özelliğinin Edinimine Etkisi

Tüm dillerde edicinin canlı olma eğilimi vardır. İki ad öbeğinin farklı canlılık ilişkisi olduğu tümcelerde canlılık ipucu olarak kullanılarak canlı olan ad öbeği edici olarak seçilir. Canlılık etkisiyle pek çok dilde karşılaşılır. En sık rastlanan canlılık etkisi canlı-ilk (agent first strategy) eğilimidir. Bu eğilim kavramsal etmendir ve dilbilgisel ilişkiler arasında bulunan hiyerarşik ilişkiler kuramıdır. Feleki (1996), bu ilişkiyi Keenan ve Comrie (1977)'nin dilbilgisel işlevlerin hiyerarşisi ve Keil (1979), kavramsal hiyerarşiyle açıklar. Keenan ve Comrie'nin dilbilgisel ilişkiler hiyerarşisi özne, nesne, dolaylı nesne, iyelik ve karşılaştırma nesnesi biçimindedir. Keenan ve Comrie'ye göre (1977), eğer bir dil iyelik gibi dilbilgisel işlevlerin ilgilendirilmesine izin veriyorsa dolaysız nesne, dolaylı nesne ve özne gibi ağaç ilişkisindeki tüm dilbilgisel işlevlerin ilgilendirilmesine izin verir. Keil (1979), kavramsal hiyerarşide varlıksal kategorilere odaklanır. İnsanlar, hayvanlar, ad öbekleri olayları ve soyut ad öbeklerini somutlaştırır. İnsanlar cansız varlıklara göre canlı varlıklar hakkında daha fazla bilgiye sahiptir. Böylece bir insanın alt düzeydeki kavramsal hiyerarşi hakkındaki bilgisi üst düzeye göre daha zengindir. Kavramsal hiyerarşideki düşük düzeyler daha erişilebilirdir.

Bock ve Warren (1985)'e göre, kavramsal hiyerarşide düşük kategoriler işlevsel hiyerarşide yüksek dilbilgisel işlevlere göre daha kolay erişilebilir. Dilbilgisel işlevlerle kavramsal hiyerarşinin ilişkisini çalışarak şu kategorileri tespit etmişlerdir. İnsanlar ve hayvanlar edicilerdir ve özne olarak ifade edilir. Bitkiler, yapay ve doğal cansızlar alıcıdır ve insanların etkinliklerinin sonucu olarak dolaysız nesne olarak ifade edilir. Hiyerarşideki en yüksek kavramlar eylemlerdir.

Bock ve Warren, kavramsal erişilebilirlik düşüncesini çalışmalarında temel almışlardır ve hiyerarşideki düşük düzeylerin anımsanması daha kolay olduğundan daha erişilebilir olduğunu saptamışlardır.

Tümce yapısını canlılığın nasıl etkilediğine ilişkin genel bir sav olmasa da çeşitli öngörüler vardır. Bazıları canlılık etkisini tematik rol göreviyle ilintilendirir (Ferreira, 1994). Bazıları dilbilgisel işlevsel göreve odaklanır (Mc. Donald, Bock ve Kelly, 1993, Teufel, Branigan ve Felli, 1996). Ferreira'ya karşı tez olarak bazı araştırmalar (Teufel, Branigan ve Felli, 1996, Prat Sala ve Shillcock, 1997) bulunmaktadır.

Edici, sunucu, faydacı, alıcı gibi tematik roller rolün özneyi gösterdiği önceliği içeren tematik hiyerarşide yer alır. Bir olayda ya da durumda tematik roller (dolaysız nesne, özne gibi) eylemin rolünü oynayan üyeyi gösterir. Tematik hiyerarşi evrensel olsa da çeşitli versiyonları vardır. Givon (2001)'in tematik hiyerarşi modeline göre eğer üye edicisiyse hiyerarşideki en yüksek roldür ve özneyi gösterir. Eğer edici yoksa en yüksek rol nesneyi gösterir.

Ferreira (1994)'e göre canlı ilk etkisi eylem türü veya tematik rol tarafından belirlenir. Ferreira, konu deneyimci eylemlerle çalışmıştır. Ferreira'ya göre, konu cansız olduğunda başarı düşmemesine karşın edici cansız olduğunda başarı düşmektedir. Canlılık etkisi ve tematik rol hiyerarşisi arasında bir ilişki olduğunu bunun da dilbilgisel özne ya da sözcük dizilişiyle ilişkili olduğunu saptamıştır.

Mak, Vonk ve Schriefers (2002), ilgi tümceciklerinde canlılık etkisini incelemişlerdir. İlgi tümceciklerinde canlılık etkisi olduğunu, özne ilgi tümceciklerinin nesne ilgi tümceciklerinden daha kolay anlaşılabilir olduğunu belirtmişlerdir. Almanca gazete metinlerinde kullanılan özne ve nesne ilgi tümceciklerini canlı nesne ve cansız nesne okuma sürelerini karşılaştırmışlardır. Canlı nesne alan tümcelerin cansız nesne alanlara göre daha yavaş okunduğunu saptamışlardır. Özne ya da nesnenin her ikisi birden canlı ya da cansız olduğunda yine okunma süresi yavaşlamıştır.

Corrigan (1986), canlı öznenin cansız özneye göre daha fazla kullanıldığını saptamıştır. Hagaki ve Prideaux (1985), çalışmalarında öğrenenlerin yazılı anlatımlarında canlı özne kullanımını daha fazla tercih ettiklerini saptamıştır. Dewart (1979), Harris (1978) ve Lempert (1989), konuşmacılar sözdizimsel ilişkilerden konunun rolünü seçerken özne rolünü canlılara verdiklerini saptamışlardır.

Dillerin canlılık ipucuna verdikleri önem değişmektedir. Örneğin, İtalyanca, İspanyolca ve Almancada İngilizce ve Hintçeye göre canlılık etkisi daha fazladır. İngilizcede sözcük dizilişi canlılık bilgisine göre daha etkilidir. Hintçede de canlılık, durum belirleyiciler kadar önemli bir ipucu olmamaktadır. Oysa İtalyanca, İspanyolca, Almanca, Türkçe ve Japonca gibi dillerde canlılık etkisi ön plana çıkmaktadır.

Kavramsal olarak erişilebilir unsurlar tümcede ilk konumda bulunur ve dilbilgisel kodlamaya ilk girerler. Ayrıca daha erişilebilir unsurlar sözcük dizilişinde erken konumda yer alırlar.

Feleki (1996), Yunanca tümce tekrarlama testi yapmıştır. Yunancada da Türkçe gibi çalkalama özelliği bulunmaktadır. Çalışmaya 24 Yunanca anadili konuşucusu katılmıştır. Çalışmada çeşitli sözcük dizilişleri kullanılmış, özellikle ÖEN ve NEÖ dizilişlerine odaklanılmıştır. Katılımcılar canlı varlığı birinci yapmak için ÖEN tümceleri NEÖ, NEÖ tümceleri ÖEN olarak sesletmişlerdir. Feleki, canlı varlığın tümcede birinci konumda kullanıldığını saptamıştır.

Prat Sala, Shillcock ve Sorace (2000), İngilizce, İspanyolca ve Katalanca çalışarak canlılığın sözcük dizilişini doğrudan etkilediğini saptamışlardır. Yaşları 4 ve 11 arası değişen 80 Katalan anadili konuşucusuna 30 tane geçişli eylem bildiren çalışmada katılımcıların etkilenen canlıysa cansız kullanımına göre nesne-baş tümceleri daha sık ürettikleri, sonuçta canlı varlığın cansız varlığa göre daha erişilebilir olduğu ve tümcede daha erken konumda üretildiği canlı-ilk eğilimi saptanmıştır.

Tanaka (2006), Japoncada canlılığın sözcük dizilişine etkisini araştırmıştır. ÖNE dizilişi Japoncada temel sözcük dizilişidir. Ancak tümcenin anlamı değişmeden NÖE dizilişi de kullanılabilir. Katılımcıların büyük çoğunluğu ÖNE dizilişini kullanma eğilimindedir. Çalışmada canlı varlığın ilk konumda kullanıldığında NÖE dizilişinin de kullanıldığı saptanmıştır.

Canlılık veya eylem bilgisi ÖN tercihini etkilemektedir. Schlesewsky (2000) okuma hızı testinde tümcelerdeki birinci ve ikinci AÖ'ndeki canlılık kullanımını incelemiştir. Özne ilk tercihlerde, canlılık etkisi olmadığı saptanmış, cansız AÖ'li tümcelere verilen yanıtlar canlı AÖ'li tümcelerden farklılık göstermemiştir. Oysa Mak, Vonk ve Schriefers (2002), öznenin cansız ve nesnenin canlı olduğu Hollandaca ne-sorularında ÖN tercihinin oluşmadığını saptamıştır. Mak, Vonk ve Schriefers (2006), sonraki çalışmasında canlılık etkisinin konulaştırmanın bilgi yapısı etkisini azaltmakta olduğunu saptamıştır.

Mac Whinney, Bates ve Kliegl (1984), D1 Almanca edincilerin Durum > Uyum > Canlılık > sözcük dizilişi (önem yönünden) özelliklerini önem derecesine göre ipucu olarak kullandıklarını saptamıştır.

Kempe ve Mac Whinney (1998), D1 İngilizce D2 Almanca ve D2 Rusça edinmeye başlayan katılımcılarla çalışmıştır. D2 açık durum belirleyici kullanımının D2 Almanca edinenlere göre D2 Rusça edinenlerin daha başarılı kullanması gerektiği sayılıştısını incelemiştir. Bu savı kanıtlamak için Kempe ve Mac Whinney (1998), canlılık, durum belirleyici, sözcük dizilişini (ÖEN, NEÖ) kısmen belirsiz veya dilbilgisi dışı tümcelere biçimlendirilmiş üç sözcük, ad eylem, ad halkasıyla karşılaştırmışlardır. Zamanın dikkate alındığı çalışmada katılımcılardan tümcelerin edicisini saptamaları istenmiştir. Sonuçlara göre D1 İngilizce D2 Rusça'yı D2 Almanca edinenlere göre NEÖ dizilişini saptamada daha hızlı ve hatasız olmuşlardır. Almanca edinenler canlılık ve sözcük dizilişini

tümceyi yorumlamak için ipucu olarak kullanmışlardır. Bu uygulama her ne kadar doğal olmasa da, yorumlanabilir işlemlerin çıktısını ölçerek, D2 Almanca konuşucuların D1'e göre D2'yi kavramada farklı bilgiyi kullandıklarını saptamıştır.

Sığ Yapı Savı (The Shallow Structure Hypothesis) D2 konuşucuların sözdizimsel bilgiyi kullandığını çünkü D2 dilbilgilerinin soyut öbek yapıyı bulundurmasını öngörür (Clahsen ve Fesler, 2006b). D2 edinenler canlılık, olasılık, çizgisel diziliş gibi sözdizim dışı ipuçlarını, çalkalama gibi boşlukları dolduran bağımlılıkları oluşturmak için kullanırlar.

D2 işlemleri D1 bükünden dolaysız olarak etkileniyor olabilir. Oysa D1 etkisinin olmadığını söyleyen araştırmalar bulunmaktadır. (Fesler, Roberts, 2007, Marinis, 2005, Papadopoulauere Clahsen, 2003)

Schriefers, Friederici (1995), belirsiz ilgi adlarının sözdizimsel dizilişinin sözcük dizilişine etkisini incelemiştir. Eylemin anlambilimsel yapısı ÖN tercihini etkilememiştir. Meclinger, Schriefers, Steinhauer ve Friederici (2001), katılımcıların yanıt verme hızlarını incelemiştir. ÖN dizilişli tümceler NÖ dizilişine göre belirsizliğin giderilmesi eylemlerde daha az işlem gücü gerektirmiştir.

Yöntem

Araştırma Grubu

Canlılık bilgisinin çalkama özelliğine etkisinin sınındığı çalışma iki gruba uygulanmıştır. Birinci uygulama D1 Japonca-D2 Türkçe grubudur. Tokyo Yabancı Diller Üniversitesi Türkçe Bölümü lisans öğrencilerine uygulanmıştır. Başlangıç düzeyinde 14, orta düzeyde 6, ileri düzeyde 11 katılımcı bulunmaktadır. İkinci uygulama D1 İngilizce-D2 Türkçe grubudur. TÖMER Dil Merkezinde uygulanmıştır. Başlangıç düzeyinde 5, orta düzeyde 5, ileri düzeyde 5 katılımcı bulunmaktadır. Her iki uygulamada da katılımcıların yaşları 18 ile 23 arasındadır.

Veri Toplama Teknikleri

Bu çalışmada D2 edincilerin çalkalama özelliğini anlama, yargılama ve üretmelerini ortaya çıkaran teknikler kullanılmıştır. Sıralanmış görsellerden yazılı olarak sunulmuş tümceye en uygununun seçilmesini içeren anlama testi kullanılmıştır. D2 edincilere dilin genel örneklerini toplamak için üretim testlerinden görselleri betimlemeleri istenerek yol göstericili üretim kullanılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Çalışmada dolaylı gözlem analizi yoluyla veri toplanmıştır. Nicel veri toplanarak, istatistiksel analiz yapılmıştır. Çalışmada seviye tespit ve uygulama soruları hazırlandıktan sonra uzman görüşü alınmış, pilot

uygulamalarla sorular sınanarak, uygun bulunmayan maddeler değiştirilerek kapsam geçerliliği belirlenmiştir. Seviye tespitinin ve aracın güvenilirliği KR-20 uygulanarak test edilmiştir.

Uygulamanın sonucunda düzeydeki katılımcıların her bir bölümden elde etmiş oldukları toplam puan ortalamalarının buldukları düzeylere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla her bir düzeydeki katılımcı sayısının az olması nedeniyle tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yerine Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

Uygulama

Çalışmada durum bilgisinin sınındığı 23 maddelik seviye tespit yer almıştır. Katılımcılar seviye tespitteki başarılarına göre başlangıç, orta ve ileri olarak üç düzeye ayrılmıştır.

Çalışmada canlılık bilgisinin çalkalama özelliğine etkisi sınanmıştır. Tümceler, çalkalanmış ve kurallı +canlı+canlı, +canlı-canlı, -canlı+canlı, -canlı-canlı özelliklidir. Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde tümcelerin öznesinin ve nesnesinin görseli verilerek katılımcılardan tümcenin öznesine ait olan görseli işaretlemeleri istenmiştir. İkinci bölümde katılımcılardan görselleri sırasıyla kullanarak tümce üretmeleri istenmiştir. Bu bölümde bir tümcenin kurallı ve çalkalanmış üretimini sağlamak amacıyla aynı görseller farklı dizilişte kullanılmıştır. Her iki bölümde de 16 tümce bulunmaktadır. Aşağıda uygulamadan örnekler sunulmuştur.

I. Aşağıdaki tümcelerde özneyi gösteren resmi işaretleyiniz.

Araba adama çarptı.

II. Aşağıdaki tümcelerdeki boşlukları tümcenin üstünde verilmiş kelimeleri kullanarak tamamlayınız.

kızmak

Ali.....

Uygulamada kullanılan tümceler şunlardır

+Canlı+ Canlı

Kurallı (K)11.Ali Ayşe'ye gülüyor. Çalkalanmış (Ç) 2.Ayşe'ye Ali gülüyor.

K 4.Ali Ayşe'yi seviyor. Ç 14.Ayşe'yi Ali seviyor.

K 1.Ali Ayşe'ye kızdı. Ç 8.Ayşe'ye Ali kızdı.

K 2.Ali Ayşe'yi dinledi. Ç 13.Ayşe'yi Ali dinledi.

+Canlı- Canlı

K 6. Ali kitabı okudu. Ç 9. Kitabı Ali okudu.

K 7.Ali evde oturuyor. Ç 12.Evde Ali oturuyor.

K 10.Ali televizyonu izledi. Ç 4.Televizyonu Ali izledi.

K 9.Adam otobüsle gitti. Ç 14.Otobüsle adam gitti.

-Canlı+ Canlı

K 1. Araba adama çarptı. Ç 10.Adama araba çarptı.

K 16.Okul çocuğun üstüne çöktü. Ç 3.Çocuğun üstüne okul çöktü.

K 6.Bisiklet çocuğa çarptı. Ç 15.Çocuğa bisiklet çarptı.

K 16.Yıldırım çocuğa düştü. Ç 12.Çocuğa yıldırım düştü.

-Canlı –Canlı

K 13.Kitap masadan düştü. Ç 5.Masadan kitap düştü.

K 8.Araba otobüse çarptı. Ç 15.Otobüse araba çarptı.

K 3.Piyanonun yanında okul var. Ç 11.Okul piyanonun yanında var.

K 5.Otobüs arabayı takip etti. Ç 7.Arabayı otobüs takip etti.

Bulgular

D1 Japonca D2 Türkçe Konuşurların Kurallı Tümceler Ait Sayısal Sonuçları

I Uygulamada üç farklı düzeyde bulunan katılımcıların birinci ve ikinci bölümlerde yer alan kurallı tümcelerde, canlılık bilgisinin kullanımında anlamlı farklılık gösterip göstermediği gruplardaki kişi sayısının oldukça az olmasından dolayı parametrik olmayan tekniklerden Kruskal Wallis H testi ile bakılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Birinci ve ikinci bölümde kurallı oluşturulan tümcelerdeki katılımcı başarılarının buldukları düzeye göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Tümce Türleri	Düzy	N	Sıra			
			Ortalama	Sd	X2	P
Kurallı +canlı+canlı	Başlangıç	14	16,00	2	.000	1.000
	Orta	6	16,00			
	İleri	11	16,00			
	Toplam	31				
Kurallı +canlı-canlı	Başlangıç	14	14,79	2	2,512	,285
	Orta	6	17,00			
	İleri	11	17,00			
	Toplam	31				
Kurallı -canlı+canlı	Başlangıç	14	14,18	2	3,894	,143
	Orta	6	17,50			
	İleri	11	17,50			
	Toplam	31				
Kurallı -canlı-canlı	Başlangıç	14	15,25	2	,992	,609
	Orta	6	17,50			
	İleri	11	16,14			
	Toplam	31				

		Toplam	31			
Kurallı	Başlangıç	14	14,57	2	2,082	,353
Toplam						
	Orta	6	16,0000	,00000		18,00
	İleri	11	15,9091	,30151		16,73
	Toplam	31	15,6452	1,05035		

* P<0.05

Çalışmada kurallı tümcelerin ediniminde +canlı+canlı [$\chi^2(2) = ,000$ $p>0.05$], +canlı-canlı [$\chi^2(2) = 2,512$ $p>0.05$], -canlı+canlı [$\chi^2(2) = 3,894$ $p>0.05$], -canlı-canlı [$\chi^2(2) = ,992$ $p>0.05$], kurallı toplamda [$\chi^2(2) = 1,05035$ $p>0.05$] anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır.

D1 İngilizce D2 Türkçe Konuşurların Kurallı Tümceler Ait Sayısal Sonuçları

II. Uygulama da başlangıç, orta ve ileri olmak üzere üç düzeye uygulanmıştır. Katılımcıların birinci ve ikinci bölümlerde yer alan kurallı tümcelerde, canlılık bilgisinin kullanımında düzeylere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği Kruskal Wallis H testi ile bakılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Birinci ve ikinci bölümde kurallı tümcelerdeki katılımcı başarılarının buldukları düzeye göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Tümce Türleri	Düzyey	N	Sıra Ortalama	Sd	X2	P
Kurallı +canlı+canlı	Başlangıç	5	8,00	2	,000	1.000
	Orta	5	8,00			
	İleri	5	8,00			
	Toplam	15				
Kurallı +canlı-canlı	Başlangıç	5	7,00	2	2,00	,368

	Orta	5	8,50			
	İleri	5	8,50			
	Toplam	15				
Kurallı	Başlangıç	5	6,50			
-canlı+canlı				2	1,077	,311
	Orta	5	8,00			
	İleri	5	9,50			
	Toplam	15				
Kurallı	Başlangıç	5	7,50			
-canlı-canlı				2	2,333	,584
	Orta	5	9,00			
	İleri	5	7,50			
	Toplam	15				
Kurallı	Başlangıç	5	6,80			
Toplam				2	,900	,638
	Orta	5	15,800	,447		8,60
	İleri	5	15,800	,447		8,60
	Toplam	15	15,533	1,060		

*

P<0.05

Tablo 2'deki analiz sonuçlarına bakıldığında, birinci ve ikinci bölümlerde yer alan dört kurallı tümce türlerinde ve kurallı tümcelerin toplamında, katılımcıların başarıları buldukları düzeylere göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir +canlı+canlı [$\chi^2(2) = ,000$ $p>0.05$], +canlı-canlı [$\chi^2(2) = 2,00$ $p>0.05$], -canlı+canlı [$\chi^2(2) = 1,077$ $p>0.05$], -canlı-canlı [$\chi^2(2) = 2,333$ $p>0.05$], kurallı toplamda [$\chi^2(2) = 1,060$ $p>0.05$]. Düzeylere göre grupların sıra ortalamalarına bakıldığında; kurallı +canlı+canlı türü tümcelerde edinimin üç düzeyde de aynı olduğu, diğer kurallı türlerinde de birbirine oldukça yakın olduğu söylenebilir. Bu sonuç I. Uygulama sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

D1 Japonca D2 Türkçe Konuşurların Çalkalanmış Tümceler Ait Sayısal Sonuçları

I. Uygulamada katılımcı başarılarının düzeylere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği gruplardaki kişi sayısının oldukça az olmasından dolayı Kruskal Wallis H testi ile bakılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Çalkalanmış tümcelerdeki katılımcı başarılarının buldukları düzeye göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Tümce Türleri	Düzyey	N	Sıra Ortalama	Sd	X2	P	Anlamlı Fark	
1.Çalkalanmış +canlı+canlı	Başlangıç	14	17,50	2	2,213	,331		
	Orta	6	13,00					
	İleri	11	15,73					
	Toplam	31						
2.Çalkalanmış +canlı-canlı	Başlangıç	14	14,57	2	1,483	,436		
	Orta	6	16,42					
	İleri	11	17,59					
	Toplam	31						
3.Çalkalanmış -canlı+canlı	Başlangıç	14	10,71	2	10,136	,006	1-2,1-3	
	Orta	6	21,33					
	İleri	11	19,82					
	Toplam	31						
4.Çalkalanmış -canlı-canlı	Başlangıç	14	15,32	2	,319	,852		

	Orta	6	17,17				
	İleri	11	16,23				
*	Toplam	31					P<0.05
Çalkalanmış toplam	Başlangıç	14	12,79	2	3,366	,186	
	Orta	6	18,75				
	İleri	11	18,59				
	Toplam	31					

Çalkalanmış +canlı+canlı [$\chi^2(2) = 2,213$ $p > 0.05$], +canlı-canlı [$\chi^2(2) = 1,483$ $p > 0.05$], -canlı-canlı [$\chi^2(2) = ,319$ $p > 0.05$], çalkalanmış toplamda [$\chi^2(2) = 3,366$ $p > 0.05$] anlamlı farklılık saptanmamıştır. Anlamlı farklılık çalkalanmış –canlı+canlı [$\chi^2(2) = 10,136$ $p < 0.05$] tümcelerinde başlangıç ile orta, başlangıç ile ileri düzey arasında saptanmıştır. Edininimin aşamalı olarak ve orta düzeyde gerçekleştiğini, orta ve ileri düzeyde anlamlı farklılık saptanmaması edininimin benzerliğini göstermektedir.

D1 İngilizce D2 Türkçe Konuşurların Çalkalanmış Tümcelere Ait Sayısal Sonuçları

Katılımcıların başarılarının düzeylere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine Kruskal Wallis H testi ile bakılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Çalkalanmış tümcelerdeki katılımcı başarılarının buldukları düzeye göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Tümce Türleri	Düzyey	N	Sıra Ortalama	Sd	X2	P	Anlamlı Fark
1.Çalkalanmış +canlı+canlı	Başlangıç	5	6,30	2	2,434	0,296	
	Orta	5	7,60				
	İleri	5	10,10				
	Toplam	15					

2.Çalkalanmış	Başlangıç	5	5,20				
				2	5,154	0,760	
+canlı-canlı							
	Orta	5	8,80				
	İleri	5	10,00				
	Toplam	15					
3.Çalkalanmış	Başlangıç	5	4,50				
--canlı+canlı				2	12,154	0,002	1-3
	Orta	5	6,50				
	İleri	5	13,00				
	Toplam	15					
4.Çalkalanmış	Başlangıç	5	4,10				
-canlı-canlı				2	7,221	0,027	1-3, 2-3
	Orta	5	8,60				
	İleri	5	11,30				
	Toplam	15					
Çalkalanmış	Başlangıç	5	3,00				
toplam				2	12,727	0,002	1-2, 1-3, 2-3
	Orta	5	8,00				
	İleri	5	13,00				
	Toplam	15					

* P<0.05

Analiz sonuçlarına göre; çalkalanmış +canlı+canlı [$\chi^2(2) = 2,434$ $p > 0.05$] ile çalkalanmış +canlı-canlı [$\chi^2(2) = 5,154$ $p > 0.05$] tümce türlerinde, katılımcıların başarıları buldukları düzeylere göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Gruplara ait sıra ortalamalarına bakıldığında başlangıç, orta ve ileri düzeye doğru çıkıldıkça edininin yükselmesine rağmen istatistiksel olarak anlamlı bir

farklılık göstermemektedir. Bir diğer ifadeyle katılımcı başarılarının benzer düzeyde oldukları söylenebilir.

Çalkalanmış –canlı+canlı [$x^2(2) = 12,154$ $p < 0.05$] ve çalkalanmış –canlı-canlı [$x^2(2) = 7,221$ $p < 0.05$] çalkalama türü ile çalkalanmış toplam tümcelere [$x^2(2) = 12,727$ $p < 0.05$] ait puanlara bakıldığında, katılımcıların buldukları düzey ile edinimleri istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. çalkalanmış –canlı+canlı tümcelerde anlamlı farklılık sadece başlangıç düzeyi ile ileri düzey arasındadır. Çalkalanmış –canlı-canlı çalkalanmış tümce türünde ise başlangıç ile ileri ve orta ile ileri düzey arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Birinci ve ikinci bölümde yer alan çalkalanmış tümcelerin toplamında ise anlamlı farklılığın başlangıç- orta, başlangıç ile ileri ve orta ile ileri düzey arasında olduğu görülmüştür.

I. ve II. Uygulamada Katılımcıların Kavrama ve Üretim Testi Sonuçları

Tablo 5. I. ve II. Uygulamaya Katılan Başlangıç, Orta ve İleri Düzeylerdeki Katılımcıların Birinci (Kavrama) ve İkinci Bölümlerdeki (Üretim) Kurallı ve Çalkalanmış Tümcelere Ait Aritmetik Ortalama, Standart Sapmaları ve Mutlak Başarı Yüzdeleri

Düzye	Bölü m	N	Kurallı Tümce			Çalkalanmış Tümce		
			\bar{X}	Ss	Mutlak Başarı yüzdesi	\bar{X}	Ss	Mutlak Başarı yüzdesi
Başlangıç	1.Bölü m	14	7,71 4	,611	96	7,789	,579	97
	2.Bölü m	14	7,57 1	1,089	95	4,214	1,528	53
Orta Düzey	1.Bölü m	6	8,00 0	,000	100	8,000	,000	100
	2.Bölü m	6	8,00 0	,000	100	4,833	1,169	60
İleri Düzey	1.Bölü m	11	8,00 0	,000	100	8,000	,000	100

1.Uygulama

2.Uygulama		2.Bölüm	11	7,90	,302	99	4,909	1,300	61
	Başlangıç	1.Bölüm	5	7,80	,447	98	5,200	1,095	65
	Düzy	2.Bölüm	5	7,20	1,789	90	3,200	1,304	40
	Orta Düzy	1.Bölüm	5	8,00	,000	100	6,800	,447	85
		2.Bölüm	5	7,80	,447	98	4,600	,548	58
	İleri Düzy	1.Bölüm	5	8,00	,000	100	8,000	,000	100
		2.Bölüm	5	7,80	,447	98	6,400	1,141	80

I. ve II. Uygulamada birinci bölüm olan kavrama testinde kurallı tümcelerde en düşük başarı başlangıç düzeyine aittir %96, %98, orta düzeyde %100, %100 ve ileri düzeyde %100,%100'dür. İkinci bölüm olan üretim testinde kurallı tümcelerde yine en düşük başarı başlangıç düzeyinde %95, %90, orta düzeyde %100, %98 ve ileri düzeyde %99, %98'dir.

Çalkalanmış tümcelerde kavrama testinde en düşük başarı başlangıç düzeyinde %97, %65, orta düzeyde %100, %85, ileri düzeyde %100, %100'dür. Üretim testinde en düşük başarı başlangıç düzeyi %53, %40, orta düzey %60, %58, ileri düzey %61, %80'dir.

Tartışma

Çalışmada canlılık özelliğinin çalkalamanın D2 edinimine etkisi ve D1'in canlılık özelliğine etkisi incelenmiştir. D1 Japonca [$x^2(2) = 1,05035$ $p > 0.05$] ve İngilizce [$x^2(2) = 1,060$ $p > 0.05$] konuşurların D2 Türkçe ediniminde kurallı tümcelerin edinimde anlamlılık ilişkisi saptanmamıştır. Bu nedenle sıra ortalamaları incelendiğinde, katılımcıların kurallı tümcelerde daha başarılı olduğu gözlenmiştir. Çalkalanmış tümcelerde D1 Japonca konuşurlarında –canlı+canlı tümcelerinde [$x^2(2) = 10,13$ $p < 0.05$] anlamlılık saptanmıştır. Anlamlılık ilişkisi başlangıç ile orta ve ileri düzey arasında saptanmıştır. D1 İngilizcede grubunda ise hem -canlı+canlı [$x^2(2) = 12,15$ $p < 0.05$] hem de –canlı-canlı [$x^2(2) = 7,221$ $p < 0.05$] çalkalanmış tümcelerde anlamlılık saptanmıştır. –canlı+canlı

tümcelerinde başlangıç ile ileri seviye arasında, -canlı-canlı tümcelerinde başlangıç ve ileri düzey ile orta ve ileri düzey arasında anlamlılık saptanmıştır. Japoncada da aynı çalkalama yapıları bulunmasına karşın D1 Japonca katılımcılar canlı-ilk eğiliminden etkilenmiş, edinim aşamalı olarak gerçekleşmiştir. Başlangıç düzeyi ile orta ve ileri düzey arasında anlamlılık saptanmasına karşın orta ve ileri düzey arasında saptanmaması orta ve ileri düzeyin edinim düzeylerinin çok yakın olduğunu göstermektedir. D1 İngilizce konuşurlarında İngilizcede çalkalama özelliği konuşturmaya sınırlı olduğundan, canlı-ilk eğilimi daha yüksektir. Bu nedenle çalkalanmış tümcelerde –canlı+canlı ve –canlı-canlı tümcelerinde anlamlılık tespit edilmiştir. Katılımcılarda –canlı-canlı tümcelerinde anlamlılık başlangıç ve ileri ile orta ve ileri düzey arasında saptanmıştır. D1 Japonca konuşurların aksine D1 İngilizce konuşurlar özne –canlı olduğunda çalkalanmış tümceleri başlangıç düzeyinde kavrayamamışlar, orta düzeyde ilerleme olsa da ileri düzeyde edinebilmişlerdir. –canlı+canlı çalkalanmış tümcelerde anlamlılık D1 Japonca grubundan farklı olarak başlangıç ve ileri düzey arasındadır. Bu durum D1 İngilizce grubunun ileri düzeye kadar edinemediği, ileri düzeyde edinebildiğini göstermektedir. D1 İngilizce konuşurlarının sonuçlarında tüm çalkalanmış tümcelerde başlangıç ve orta, başlangıç ve ileri, orta ve ileri düzeylerde [$x^2(2) = 12,72$ $p < 0,05$] anlamlılık saptanmıştır. D1 Japonca konuşurların sonuçlarıyla karşılaştırıldığında D1 Japonca konuşurlarda çalkalanmış toplamda anlamlılık saptanmamıştır. Bu durum katılımcıların D1 bilgilerini kullandığı izlenimini oluşturmaktadır. Bu durum D1 çalkalamayan dilde D2 çalkalama özelliğinin daha güç ve aşamalı olarak edinildiğini göstermektedir. İleri düzeyde edinimde yetkinleşme sağlanmıştır. Bu sonuçlara göre D1 çalkalama özelliği olsa da olmasa da D2 çalkalayan dil ediniminde canlılık özelliğinin etkili olduğunu, her iki dil grubunun da D2 de başlangıç düzeyinde bilgilerini yeniden düzenleme gereksinimi duyduğunu ancak D1 çalkalayan dilde çalkalama özelliğinden dolayı canlılık etkisinin daha düşük, edinimin ise daha erken geliştiği söylenebilir. Her iki dil grubunda da ileri düzeyde edinime geçilmesi, bu özelliğin anadilinde olsa da olmasa da en geç ileri düzeyde edinilebileceğini göstermektedir.

Çalışmada katılımcıların kavrama ve üretim testlerindeki başarıları da incelenmiştir. Her iki uygulamada da katılımcılar kurallı tümcelerde daha başarılı olmuşlardır (ileri düzey %100, %100). Çalkalanmış tümcelerde

Her iki uygulamada da katılımcıların başarıları üretim testinde, özellikle çalkalanmış tümcelerin üretiminde (ileri düzey %61, %80) daha düşük çıkmıştır.

Sonuç

Bu çalışmada çalkalama özelliğinin edinimine canlılık özelliğinin etkisi incelenmiştir. Çalışmada D1 Japonca ve D1 İngilizce konuşurların D2 Türkçe edinimleri incelenmiştir. Çalışmada kurallı ve çalkalanmış +canlı+canlı,+canlı-canlı,-canlı+canlı ve –canlı-canlı özellikli tümceler kullanılmıştır. Katılımcıların yanıtlarında kurallı tümcelerde anlamlılık saptanmamış, çalkalanmış

tümcelerde -canlı+canlı tümcelerinde her iki grupta da anlamlılık saptanmıştır. Kurallı tümcelerin aksine çalkalanmış tümcelerde anlamlılık saptanması kurulumsal ÖNE dizilişinin daha kolay edinildiği izlenimini vermektedir. ERP çalışmalarında NÖ dizilişinde yeniden sözdizimsel çözümleme gerektirdiği için işlemlenin daha uzun sürdüğünü gösteren tanıtılar bulunmaktadır (Frish, Schlewsky, Saddy ve Alpermenn 2002). D1 Japonca grubunda çalkalanmış tümcelerde anlamlılık başlangıç ile orta ve ileri düzey arasında D1 İngilizce grubunda ise başlangıç ile ileri düzeyde saptanmıştır. Her iki dilde de canlı-ilk eğilimi olduğu ancak Japoncanın çalkalama özelliğinin bu etkiyi esneterek edinimin orta düzeyde, D1 İngilizce konuşurlara göre daha hızlı gerçekleşmesini sağlamıştır. Yine D1 İngilizce grubunda çalkalanmış –canlı-canlı tümcelerinde D1 Japonca grubunun aksine anlamlılık saptanması canlı-ilk eğiliminin İngilizcede daha güçlü olduğu ve D2 edinimini güçleştirici etki gösterdiği izlenimini vermektedir. Dillerin canlılık ipucuna verdikleri önem değişmektedir. İngilizcede sözcük dizilişi canlılık bilgisine göre daha etkilidir. Oysa İtalyanca, İspanyolca, Almanca, Türkçe ve Japonca gibi dillerde canlılık etkisi ön plana çıkmaktadır.

Ayrıca çalışmada çalkalama kavrama ve üretim testlerinde katılımcıların kurallı ve çalkalanmış tümcelerdeki başarıları da karşılaştırılmıştır. Çalışmada kurallı tümcelerde D1 Japonca ve İngilizce konuşurları da eşit oranda başarılı olmuşlardır. Çalkalanmış tümcelerde ve üretim testinde katılımcıların başarıları düşmüştür. Bu durum katılımcıların çalkalama özelliğini kavraya bile üretimi için zamana ihtiyaç duyduklarını göstermektedir. Katılımcıların kurallı tümcelerde daha başarılı olması kurulumsalılığı, çalkalama özelliğinin taşıma sonucu gerçekleştiği için daha güç kavrandığı izlenimini vermektedir. Her iki uygulama grubunda da en düşük başarı başlangıç düzeyindedir. Düzey yükseldikçe başarı da aşamalı olarak gelişmiştir. Anadilinde çalkalama özelliği olması ya da olmaması D2 edinimini etkilememiştir.

Kaynakça

- Bock, J. & Warren, R., (1985), Conceptual accessibility and syntactic structure in sentence formulation, *Cognition* (21), s. 47-67.
- Bornkessel, I., McElree, B., Schlewsky, M. & Friederici, A.D., (2004), Multi-dimensional contributions to garden path strength: Dissociating phrase structure from case marking, *Journal of Memory and Language*, 51, 495-522.
- Chomsky, N., (1995), *The Minimalist Program*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press.
- Clahsen, H. & Fesler, C., (2006), Grammatical processing in language learners, *Applied Psycholinguistics*, 27, 3-42.
- Corrigan, R. (1986), The internal structure of English transitive sentences, *Memory and Cognition* (14), 420-431.

- Dewart, M., (1979), Role of animate and inanimate nouns in determining sentence voice, *British Journal of Psychology*, (70), 135-141
- Federenko, E. & Gibson, E., (2004), Processing relative clauses in Russian, Paper presented at the The 17th Conference on Human Sentence Processing (CUNY), University of Maryland.
- Feleki, E., (1996), The effects of conceptual accessibility on language production: Experimental evidence from modern Greek, University of Edinburgh, Scotland: Centre for Cognitive Science.
- Felser, C., Marinis, T. & Clahsen, H., (2003), Children's processing of ambiguous sentences: A study of relative clause attachment, *Language Acquisition*, 11, 127-163.
- Felser, C. & L. Roberts, (2007), Processing wh-dependencies in a second language: A cross-modal priming study, *Second Language Research*, 23, 9-36.
- Ferreira, F., (1994), Choice of passive voice is affected by verb type and animacy, *Journal of Memory and Language*, (33), 715-736.
- Frazier, L., (1987), Syntactic processing: Evidence from Dutch, *Natural Language and Linguistic Theory*, 5, 519-559.
- Frazier, L. & Flores d'Arcais, G. B., (1989), Filler-driven parsing: A study of gap filling in Dutch, *Journal of Memory and Language*, 28, 331-344.
- Frisch, S., Schleewsky, M., Saddy, D. & Alpermann, A., (2002), The P600 as an indicator of syntactic ambiguity, *Cognition*, 85, B82-B93.
- Gibson, E., (1998), Linguistic complexity: Locality of syntactic dependencies, *Cognition*, 68, 1-76.
- Gibson, E., Desmet, T., Grodner, D., Watson, D. & Ko, K., (2005), Reading relative clauses in English, *Cognitive Linguistics*, 16, 313-353.
- Givon, T., (2001), *Syntax - An Introduction II*, Amsterdam: John Benjamins.
- Grewendorf, G., Sabel J., (1999), Scrambling in German and Japanese: adjunction versus multiple specifiers, *Natural Language and Linguistic Theory*, 17, 1-65.
- Haan, G., (1979), *Conditions on Rules: The Proper Balance between syntax and Semantics*, Dordrecht: Foris.
- Harris, M. (1978), *The Evolution of French Syntax*. London: Longman.
- Hemforth, B., (1993), *Kognitives Parsing: Repräsentation und Verarbeitung grammatischen Wissens*, Sankt Augustin: Infix.

- Hoekstra, T., (1984), *Transitivity*, Dordrecht, Foris.
- Hoji, H., (1985), *Logical form constraints and configurational structure in Japanese*, UW diss.; Howard, I. ve A.M. Niyekawa-Howard, (1976), içinde, *Passivization, Syntax and semantics* 5, ed.
- Holmes, V. M., (1973), *Order of main and subordinate clauses in sentence perception*, *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*, 12, 285-293.
- Holmes, V. M. & O'Reagan, J. K., (1981), *Eye fixation patterns during the reading of relative clause sentences*, *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*, 20, 417-430.
- Ishihara, S., (2001), *Stress, focus, and scrambling in Japanese*, *A few from Building 39: Papers in syntax, semantics and their interface*, içinde, Elena Guerzoni ve Ora Matushansky (haz.), 142–175. *MIT Working Papers in Linguistics 39*. Cambridge, Mass.: MIT, Department of Linguistics and Philosophy, MITWPL.
- Kaan, E., (1997), *Processing Subject-Object Ambiguities in Dutch*, Doktora Tezi, University of Groningen.
- Keenan, E., ve Comrie, B., (1977), *Noun phrase accessibility and universal grammar*, *Linguistic inquiry* (8).
- Keil, F., (1979), *Semantic and conceptual development:an ontological perspective*, Harvard University Press.
- Kempe, V. & MacWhinney, B., (1998), *The acquisition of case-marking by adult learners of Russian and German*, *Studies in Second Language Acquisition*, 20, 543-587.
- Kerstens, J., (1975), *Over afgeleide structuur en de interpretatie van zinnen*, Ms, University of Amsterdam.
- Kural, M., (1992), *Properties of Scrambling in Turkish*, UCLA.
- Lamers, M.A. L., (2001), *Sentence Processing: Using Syntactic, Semantic and Thematic Information*, Basılmamış Doktora Tezi, University of Groningen, Groningen.
- Lempert, H., (1989), *Animacy constraints on preschool children's acquisition of syntax*, *Child Development*, (60), 237-245.
- Mak, W., M., Vonk, W. & Schriefers, H., (2002), *The Influence of Animacy on Relative Clause Processing*, *Journal of Memory and Language*, 47.50-68.

- Mak, W., M., Vonk, W. & Schriefers, H., (2006), Animacy in processing relative clauses: The hikers that rocks crush, *Journal of Memory and Language*, 54(4), 466-490.
- McDonald, J., Bock, K., & Kelly, M., (1993), Word and world order: Semantic, phonological and metrical determinants of serial position, *Cognitive Psychology*, (25), 188-230.
- McWhinney, B., Bates, E. & Kliegl, R., (1984), Cue validity and sentence interpretation in English, Italian and German, *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*, 23, 127-150.
- Meng, M., (1998), *Kognitive Sprachverarbeitung: Rekonstruktion syntaktischer Strukturen beim Lesen*, Wiesbaden: Deutscher Universitätsverlag.
- Meng, M. & Bader, M., (2000), Ungrammaticality detection and garden-path strength: Evidence for serial parsing, *Language and Cognitive Processes*, 6, 615-666.
- Müller, G. & Sternefeld, W., (1993), Improper movement and Unambiguous Binding, *Linguistic Inquiry*, 24, 461-507.
- Müller, G., (1999), Optimality, markedness and word order in German, *Linguistics*, 37, 777-818.
- Oka, T., (1996), Scrambling in Japanese and English, In Masatoshi Koizumi, Masayuki Oishi, and Uli Sauerland (haz.), içinde, *Proceedings of FAJL 2, MITWPL #29*.
- Papadopoulou, D. & Clahsen, H., (2003), Parsing strategies in L1 and L2 sentence processing: A study of relative clause attachment in Greek, *Studies in Second Language Acquisition*, 24, 501-528.
- Prat-Sala, M., Shillcock, R., (1997), The Role of Animacy in Production: A Developmental Approach. In: Sorace, A., Heycock, C., Shillcock, R. (haz.), içinde, *Proceedings of the GALA '97 Conference on Language Acquisition*, Edinburgh, Scotland.
- Prat Sala, M., Shillcock, R., & Sorace, A., (2000), Animacy effects on the production of object-dislocated descriptions by Catalan speaking children, *Journal of Child Language* (27), 97-117.
- Ross, J., R., (1967), Constraints on variables in syntax, Doctoral dissertation, Massachusetts Institute of Technology, Published as Ross 1986, <http://hdl.handle.net/1721.1/15166>.
- Saito, M., (1985), *Some Asymmetries in Japanese and Their Theoretical Implications*, Doktora Tezi, MIT.
- Saito, M., (1989), Scrambling as semantically vacuous A'-movement, In *Alternative conceptions of phrase structure*, içinde, Mark Baltin and Anthony Kroch (haz.), 182-200. Chicago: University of Chicago Press

- Saito, M., (2003), A Derivational Approach to the Interpretation of Scrambling Chains, *Lingua* 113: 481-518.
- Scheepers, C., (1996), *Menschliche Satzverarbeitung: Syntaktische und thematische Aspekte der Wortstellung im Deutschen*, Basılmamış Doktora Tezi, University of Freiburg, Freiburg.
- Schlesewsky, M., Fanselow, G., Kliegl, R. & Krems, J., (2000), The subject preference in the processing of locally ambiguous wh-questions in German, içinde, B. Hemforth & L. Konieczny (haz.), *German Sentence Processing* (ss. 65-94), Dordrecht: Kluwer.
- Schlesewsky, M., Fanselow, G. & Frisch, S., (2003), Case as a trigger for reanalysis – Some arguments from the processing of double case ungrammaticalities in German, S. Fischer & R. van de Vijver ve R. Vogel (haz.), içinde, *Linguistics in Potsdam* 21 (ss. 31-60).
- Schriefers, H., Friederici, A.D. & Kühn, K., (1995), The processing of locally ambiguous relative clauses in German, *Journal of Memory and Language*, 34, 499-520.
- Sekerina, I., (1997), *The Syntax and Processing of Scrambling Constructions in Russian*, Basılmamış Doktora Tezi, CUNY, New York.
- Sekerina, I., (2003), Scrambling and processing: Complexity, dependencies, and constraints, S. Karimi (haz.), içinde, *Word Order and Scrambling* (ss. 301-324), Oxford: Blackwell.
- Tanaka, M., (2006), Animacy and syntactic structure in sentence formulation, *Proceedings of the 7th Tokyo Conference of Psycholinguistics*.
- Teufel, S., Branigan, H. & Feleki, E., (1996), Conceptual accessibility and subjecthood in German sentence production, Poster to appear in AMLAP conference.
- Weskott, T., (2003), *Information Structure as a Processing Guide*, Basılmamış Doktora Tezi, University of Leipzig, Leipzig.